

SADDHĀ – víra, důvěra

Dhamma přednes bh.Pemasiri – Prosinec 2012

STUDENT: Bhante, mohl byste nás prosím poučit o tom, co je to *saddhā*.

BH.PEMASIRI: Budu s Vámi mluvit o *saddhā*, důvěře v Trojí klenot, na základě toho, co je psáno v knihách (*tipiṭaka*).

Existují dva druhy víry: *dassanamūlika* - kde člověk má důvěru nebo víru bez nějakého zjevného důvodu. Neexistuje žádný zřejmý důvod v jednání takové osoby pro vznik tohoto druhu víry. Na druhou stranu je člověk, který má typ *ākāravatā saddhā*, která je odůvodněná a víra takového člověka je založena na úvaze.

Saddhā není oddanost (*bhakhti*). Rovněž není uctívání. Pokud se člověk cítí oddán, nemůžeme říci, že je to *saddhā*. Stejně tak, pokud někdo následuje zbožné praktiky, člověk si například může myslet, že existuje božstvo nějakého stromu a dělá pro toto božstvo obětiny, potom takový druh rituálních praktik není druhem víry, o kterém mluvím. Tento druh víry by mohl být zahrnut do prvního druhu víry - *dassanamūlika*. *Ākāravatā saddhā*, druhý typ víry je úplně jiný, vzniká tehdy, když má člověk fakta a vzorce, dívá se na ně, zkoumá jejich příčiny, a na základě nich získává porozumění.

Člověk, který má *ākāravatā saddhā* plně chápe, že Vznešený Buddha dosáhl osvícení a přijímá to na základě uvažování. Nemůžeme nazývat tento druh chápání osvícení Vznešeného Buddha oddaností. Také to není uctívání.

Saddhā je zásadní otázkou pro člověka usilujícího o to, dostat se ze *saṃsāry*. *Saṃsāra* je myšlena jako záplava (*ogha*) a jsou čtyři typy záplav:

1. *Kamma ogha* - záplava činností, (připoutanost k pěti smyslům)
2. *Bhava ogha* - záplava nastávání, (připoutanost k zrození)
3. *Diṭṭhi ogha* - záplava názorů, (62 druhů nesprávného názoru)
4. *Avijjā ogha* - záplava nevědomosti, (neznalost Vznešené pravdy)

Jsme chyceni v této záplavě a v jejích čtyřech dimenzích ulpíváním na *kammě*, *bhava*, *diṭṭhi* a *avijjā*.

Za účelem překonání této záplavy je zapotřebí mít *saddhā*. Jedná se o základní prvek v přechodu na druhý břeh. Osoba, která usiluje o překonání *ogha* si začíná uvědomovat, že smyslnost a ulpívání na ní je bezcenné. Podobně existují lidé, kteří lpí na nastávání a ti začnou vidět, že je zbytečné chtít věci a lpět na nich. *Diṭṭhi ogha* znamená, že lidé mají různé názory na bázi různých druhů náboženství, které vidíme ve světě, a tito lidé lpí na svých názorech, jak je to zmíněno v těchto náboženstvích.

Osoba, která má *saddhā* je někdo, kdo dočasně opustil čtyři druhy záplav. Dokonce i mezi schopnostmi je první spirituální schopností (kvalitou) *saddhā*. Praxe štědrosti (*dāna*) je prvním krokem v praxi *saddhā*.

Osoba s takovým typem důvěry, o které mluvím, není schopna přijmout, co Vznešený Buddha řekl, aniž by o tom přemýšlela. Uvažuje o tom, zkoumá, prověřuje důvody a pak akceptuje to, co Vznešený Buddha řekl.

Zmínil jsem se, že první charakteristikou člověka, který má *ākāravatā saddhā* je, že má porozumění, že Vznešený Buddha dosáhl osvícení. Druhým charakteristickým rysem je, že tento člověk má porozumění, že existuje skupina s názvem *Śaṅgha*, a jsou jí osoby, které praktikovaly a následovaly Dhammu nebo které ji stále praktikují.

Jsou texty v páli, které vzato povrchně, uvádějí, že arahat nemá *saddhā*, co je tím ale opravdu myšleno je, že arahat je někdo, kdo maximálně uplatnil *saddhā*. Ti, kteří nejsou v obraze proto tvrdí, že výklady textů říkají, že arahat nemá *saddhā*, ale to je špatně.

Osoba, která má *ākāravatā saddhā* je někdo, kdo nemá pochyby ve své mysli. A kdo je osoba, u které je *saddhā* velmi dobře nebo nejlépe stanovena?

STUDENT: Vznešený Buddha?

BH.PEMASIRI: Pokud nebudeme počítat Buddhu a nezahrnujeme *arahanty*, tak kdo z nás má nejlépe ustanovenu *saddhā*?

STUDENT 2: Ten, kdo praktikuje Dhammu.

BH.PEMASIRI: Je to někdo, kdo praktikuje metodu *Satipaṭṭhāna* k tomu nejlepšímu. V *Mahā Gosīṅga sutta* arahanti ctihodný Sāriputta a ctihodný Moggallāna přišli k Vznešenému Buddhovi a diskutovali o tom, kdo učí Dhammu nejlépe. Chválí se navzájem: „Ctihodný Moggallāna správně hovořil, když takto hovořil,“ a tak dále. Potom Vznešený Buddha řekl: „Vyslechni si rovněž ode mě, jaký druh bhikkhua učí Dhammu nejlépe,“ a dává příklady. Také říká, že jeho společenství mnichů a mnišek (*Buddha sāsana*) nezáří kvůli přítomnosti ctihodného Sāriputty, ctihodného Moggallāny a dalších zde prezentovaných arahantů, ale kvůli lidem, kteří se po celou dobu odříkají a kteří tráví každý okamžik praxí. Tito lidé, se stávají příkladem, a září v Śaṅge Vznešeného Buddha. Takový člověk, který cvičí sám sebe a který praktikuje Dhammu každým okamžikem, takový má nejlépe ustanovenu *saddhā*.

Je však možné, že *saddhā* v takových praktikujících může zmizet z jakéhokoliv důvodu. Například proto, že přestal praktikovat meditaci. Může se stát, že *saddhā* zmizí a opět se navrátí a zvyšuje se, když člověk začne opět praktikovat.

A kdo je osoba, v němž je *saddhā* stoprocentně ustanovena? Jaký člověk to je? Odkazuje na někoho, jehož *saddhā* je trvalá a neměnná. To není člověk, který je arahant, ale osoba, která je zaručeně v této śaṅge, která nehledá spirituální nebo náboženské vůdce a která je zanícená a zaměřená na plné osvícení. Tento druh *saddhā* je neměnicí se, je pevný a neochvějný. Tato osoba

je někdo, kdo ví zcela dobře, kdo a co je Buddha, Dhamma a Sangha. Tento druh člověka chápe hodnotu Trojího klenotu.

Dnes jsi dal velkou *dānu*. To je příklad tvého *saddhā*. Naše záměry a naše praxe morálky, naše činy velkorysosti mají *saddhā* jako základ.

Pak je tu další aspekt *saddhā*, který se nazývá *okappana saddhā* a to je, když osoba, pouze reflektováním a uvažováním o Trojím klenotu je potěšena, cítí se šťastně a blaženě. Říká se, že tělo člověka se stane tak lehké, že se může vznášet. Tento druh transformace se nestane následkem meditace, není to tak, že jste dělali *samatā* nebo *vipassanā* praxi, ale jednoduše nastane skrze uvažování o kvalitách Trojího klenotu. Někteří lidé mohou zažít tento druh jevu. Je to popsáno v *suttách*, kde se říká, že tělo se stane tak lehkým, že je plovoucí, ale většina lidí nevěří, že je to možné, tak že je lepší o tom příliš mnoho nemluvit.

Kdybych se vás zeptal, jaká je vaše víra nebo porozumění Trojího klenotu, co by byla vaše odpověď?

BH.VINĪTA: Je to útočiště.

STUDENT: Poukazuje na správnou cestu.

BH.PEMASIRI: Obě odpovědi jsou dobré. Ale nejlepší odpověď by byla, že je to člověk, který se snaží zjistit, co je správné (*kusala*). Je pro to věta v *Ariyapariyesanā suttě* v *Majjhima Nikāyi*. V této *suttě* se říká: „Snažím se najít, co je ušlechtilé jednání.“ *Ālāra Kālāma* a *Udakka Rāmaputta* měli víru, ne v Trojí klenot, ale ve stavy pohroužení. Jejich *saddhā* nebylo spojené s *nibbānou*, ale s vnory (*jhānou*). Tehdy si *Bodhisatta* uvědomil a pochopil, že tato pohroužení která jeho dva učitelé měli a mysleli si, že to byla *nibbāna*, ve skutečnosti nebyla *nibbāna*. Řekl si: „Půjdu najít co je pravé a prospěšné (*kusala*).“

Takže na této cestě, na naší cestě se také snažíme zjistit, co je prospěšné (*kusala*), ale někteří lidé se zastaví na cestě hledání prospěšného. Někteří se zastaví na aktu velkorysosti, někteří na morálce, někteří u meditace v sedící pozici. To je v pořádku. Někteří lidé si myslí, že jsou ordinovaní, to je místem, kde se věci zastaví. To je také v pořádku. Někteří lidé říkají, že jejich cílem je postavit stupy a to je místo, kde se zastaví. Někteří lidé si myslí, že jejich cílem je poskytnout Dhamma přednesy a zastaví se na této úrovni. Pak jsou tu ti, kteří si myslí, že jejich povinností je dávat meditační instrukce. Takže jsou různá místa, na kterých se lidé zastaví. Stejně tak i vy, laici se také zastavíte někde na nějakém místě.

Osoba, která jde cestou správně, je ve srovnání jako kláda, která je chycena v proudu řeky, ale na žádném místě neuvízne. Pluje řekou rovně, přímo do velkého oceanu. Tudíž, kde jsme se zastavili? Člověk by měl uvidět konec svého hledání prospěšného (*kusala*).

Osoba, která je jako ta kláda v řece a neuvízne na žádném bodě, ale jde rovnou a cíleně do oceánu, je někdo, kdo vidí, co je skutečně prospěšné, osoba s *ākāravatā saddhā*, s vírou, která je neotřesitelná a neochvějná. Takový člověk nepřemýšlí o pěstování *saddhā* a nezpochybňuje to, protože je v něm *saddhā* již ustanovena. Tudíž, co je neochvějná *saddhā*?

Ten, kdo má pevou, neochvějnou *saddhā* je někdo, kdo nemá sebemenší myšlenky hledat útočiště u jiného náboženství nebo duchovního učitele, protože rozumí, jaká je ta pravá cesta, a jeho hledání prospěšného je velmi cílené. Cesta je pro něj velmi jasná. To je také popis osoby, která se stala *sotāpanna*.

My všichni tady, bez ohledu na jaké úrovni rozvoje jsme, máme určité množství *saddhā* v Trojí klenot. Někdy je naše *saddhā* velmi aktivní a velmi dobře zaměřená a jindy není tak jasná. To ale neznamená, že naše *saddhā* zmizela úplně, vždy je zde míra víry a porozumění Trojímu klenotu. Faktor myslí *saddhā* v nás existuje, ale její aktivní, racionální složka se může lišit od okamžiku k okamžiku. Někdy vidíme, že v určitých dnech v nás *saddhā* existuje, je přítomna na základě toho, co právě děláme. Ale jsou i dny, kdy je *saddhā* přítomna, máme důvěru v Trojí klenot, ale bez jakékoli příčiny *sādhā* není aktivní. To ale to neznamená, že jsme *saddhā* úplně ztratili. Existuje název pro situaci, kdy naše *saddhā* není aktivována, ale naše mysl je ve stavu, kdy věříme v to, co je prospěšné. Jak se jmenuje taková konkrétní situace, která nastane, když věříme v to, co je prospěšné, víme, co je prospěšné, ale z nějakého důvodu podle toho nejednáme, nemáme *saddhā* aktivováno?

STUDENT: Pochyby?

BH.PEMASIRI: Ne.

Dám vám příklad. Řekněme, že meditujeme dva týdny a pak po dobu jednoho roku nemeditujeme. Nebo meditujeme dva roky a pak příštích pět let nebudeme medítovat. Někdy člověk mi zavolá a zeptá se: "Můžu přijít na pět, šest dnů medítovat?" Přicházejí a pak každý den meditují hodinu a po zbytek dvaceti tří hodin dělají jiné věci. Takže *saddhā* se občas aktivuje a jindy zase ne. Jaké je jméno pro to, kdy *saddhā* skutečně aktivujeme?

STUDENT 2: *Viriya*.

BH.PEMASIRI: To je správně!

Viriya nebo usilí je především mentální energie, která nedopustí neprospěšné. Je to *virīya*, která nám pomáhá převést a transformovat povahu naší *saddhā* do chování a jednání. Například jeden den aktivně pracujeme na kultivaci prospěšného (*kusala*) po dvanáct hodin a během zbývajících dvanácti hodin si prostě chceme dát pauzu. V druhé části dne naše úsilí chybělo. Ne vždy aktivně hledáme to, co je prospěšné. Aby bylo možné pracovat na ustanovení naší *saddhā* a aktivovat ji v plném rozsahu, potřebujeme *virīya*.

Dám vám příklad: člověk má *saddhā*, aktivuje ji a udržuje aktivní skrze své úsilí a pak se v myslí této osoby objeví něco, co pro něj vypadá jako osvětlení, ale není tomu tak. Co je tím, co tato osoba skutečně našla? Člověk, který následuje tuto cestu, má *saddhā*, kterou přeměnil do aktivní podoby, *virīya* je přítomna - hledá to, co je prospěšné (*kusala*), udržuje a pokračuje v hledání prospěšného a našel to, ale není to *nibbāna*. A co našel?

STUDENT 3: *Sati*?

BH.PEMASIRI: To je správně. Člověk našel uvědomění (*sati*), nejčistší formu prospěšného. Došel k bodu, kdy mysl setrvává v *sati*, neboť *saddhā* je na prvním místě.

Je konkrétní verš, ve kterém Buddha říká, že všechny prospěšné stavy mysli jsou *sati*:

*Satiṃ cha kho ahaṃ bhikkhave
sabbatthikaṃ vadāmi.*

Když říkáme prospěšné, myslíme tím stav mysli, ve kterém není přítomna chtivost nebo odpor a nemá žádné překážky (*nivāraṇa*). To nemusí nutně znamenat, že mysl je trvale čistá, ale překážky jsou v daném okamžiku zcela neaktivní. Obecně platí, že druh lidí, se kterými se v těchto dnech setkáváme, jsou ti, kteří mají "*sati* s přítomnými aktivními překážkami." Ve skutečném *sati*, jsou všechny překážky zneškodněny.

Dám vám příklad – někdo v místnosti medituje a praktikuje *satipaṭṭhānu*, sedí v úhledné lotosové pozici snaže se udržet se jako obrázek. Sleduje dýchání, nádech, výdech ... sleduje břicho, zvedání, klesání ... někdo zaklepe na dveře. Meditující z poloviny otevře jedno oko, zamíří ho směrem ke dveřím, kde zaznamenal vyrušení, rozhodne se ignorovat klepání, poté zkontroluje, že jeho postoj je znovu dokonalý a pokračuje s meditací. Nádech ... výdech ... nádech ... Klepání se opakuje. Meditující je nyní viditelně naštvaný. Klepání pokračuje. „Proč proboha někdo jde zrovna teď!?“ Pak se otevřou dveře a on s půvabným úsměvem na tváři zároveň doufá, že ten, kdo přichází na návštěvu, si uvědomí, že v tomto okamžiku není vítán.

Pokud budeme analyzovat tuto situaci, je zřejmé, že člověk, co meditoval má *saddhā*, které je důvodem, proč sedí v meditaci. Úsilí bylo minimální, ale stále existující, co ale chybí, je *sati*! To je to, co velmi často můžeme vidět mezi meditujícími.

Nebyl jsem jiný v minulosti. Když někdo zaklepal na dveře, cítil jsem se naštvaný, že přišli a přerušili mou meditaci. Kdyby to byl někdo, komu bych mohl vynadat, tak bych mu vynadal. Kdyby to byl někdo, o kom bych si myslel, že by nebylo příliš diplomatické mu vynadat, tak bych se na něj usmíval, zatímco ve skutečnosti jsem se nemohl dočkat, až odejde a budu moci znovu pokračovat v meditaci. To je další případ, kdy *saddhā* je přítomna, ale ostatní aspekty byly neúplné. Proto je potřeba vyvinout naše úsilí na nejlepší možnou úroveň a též *sati* musí být velmi dobře ustanovena, aby se mohlo zabránit reakcím v podobných situacích, jakož i v situacích, které jsou mnohem náročnější.

Teď vám dám další příklad, ve kterém je jiný meditující, jehož *saddhā*, *virīya* a *sati* jsou opravdu dobře ustanoveny. Takový člověk uslyší klepání, ale chamtivost nebo averze vůči zvukům nebo klepání u něj není přítomna, protože *sati* je v tomto okamžiku přítomna.

Jako další příklad si můžeme myslet, že máme *sati* - někdo nám daruje nějakou *dānu* a my se na to toho člověka zlobíme. V minulosti jsem se takto často zlobil, protože někteří lidé, kteří mi nabídli *dānu*, dávali určité věci do mé mísy. Můj učitel mi řekl, že bych se měl vrátit domů, pokud nezměním své způsoby chování. Nyní, díky své osobní zkušenosti z minulosti, žádám lidi, aby neservírovali jídlo do talíře jiným lidem. Ale ten, kdo skutečně má *sati* nebude mít problém, pokud mu někdo daruje jídlo a servíruje ho pro něj.

Když jsou *saddhā*, *virīya* a *sati* dobře vyvinuté a na stejné úrovni, člověk dosahuje *samādhī*. *Samādhī* je pro nás důležité. Když má člověk *sati*, vidí a chápe překážky (*nīvarana*), v *samādhī* nejsou překážky aktivní. To je vztah mezi těmito dvěma schopnostmi. Díky *sati* si můžeme všimnout překážek. V *Satipaṭṭhāna* suttě v kategorii *dhammānupassanā*, je *sati* přítomno tehdy, když člověk skutečně ví, co je překážkou. A když je *samādhī* rozvinuto, překážky nemohou vzniknout. Nicméně, toto konkrétní *samādhī*, kdy překážky nejsou aktivní a jsou potlačeny, je samozřejmě pouze dočasná situace. Pak nastoupí moudrost a jednoho dne toto dočasné potlačení překážek bude zcela vykořeněno. Úplné odstranění překážek u člověka nastane, díky jeho moudrosti (*paññā*). Proto celý tento proces, celý tento růst nastává díky *saddhā*, která byla prvním krokem v celém tomto procesu.

Theruwān saraṇai. Kéž vás Trojí klenot ochraňuje.

překlad bh.Visuddhi